

SPECTRA

olv. Filip Rathé

za 12 okt 2019 / Grote podia / Blauwe zaal

20 uur / er is geen pauze / einde ca. 21.15 uur
inleiding Jannis Van de Sande / 19.15 uur / Blauwe foyer

mijlpalen van de 20ste eeuw 2019-2020

SPECTRA olv. Filip Rathé
lecture & concert
za 12 okt 2019

Ralph van Raat piano
lecture & concert
za 11 jan 2020

Pierre-Laurent Aimard piano
lecture & concert
wo 18 mrt 2020

SPECTRA
Filip Rathé chef de cuisine
Hanne Roos sopraan

CUISINE FRANÇAISE

Gérard Grisey (1946-1998)

Talea (1986)

17'

Luc Brewaeys (1959-2015)

Painted Pyramids (2008)

16'

Claude Vivier (1948-1983)

Bouchara (1981)

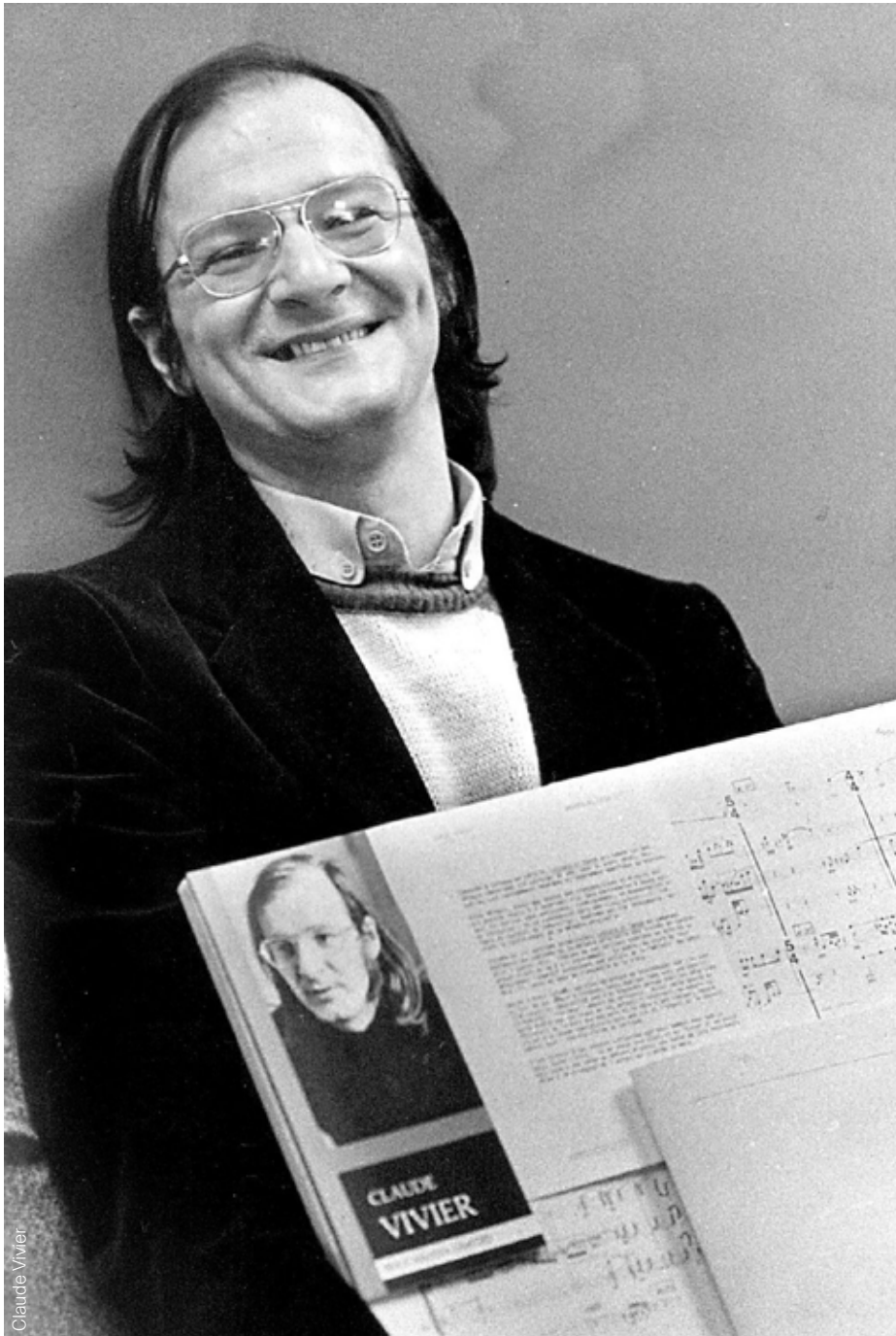
13'



Gelieve uw GSM uit te schakelen

De inleidingen kan u achteraf beluisteren via
desingel.be
Selecteer hiervoor voorstelling / concert /
tentoonstelling van uw keuze.

Concertvleugels Met bijzondere dank aan Ortwin
Moreau voor het stemmen en het onderhoud van de
concertvleugels van deSingel
Moreau Pianoservice / Kapucinessenstraat 32 / 2000
Antwerpen / +32 (0)486 83 63 98
moreau-pianoservice.be



Claude Vivier

Cuisine française

Dat de Franse keuken imperialistische trekjes vertoont, weten de Belgen natuurlijk als geen ander. Een kleine inspectie van de 'cuisine française' die SPECTRA u hier voorschotelt, leert ons dat de recepten inderdaad niet alleen van Franse (Gérard Grisey), maar ook van Canadese (Claude Vivier) en Belgische (Luc Brewaeys) hand zijn. Toegegeven, de link met Frankrijk blijft dan vanzelfsprekend, maar bindende factor doorheen het menu is bovenal de overheersende smaak van een spectrale esthetiek.

'Spectrale muziek' wordt een begrip in 1979 als Hugues Dufourt in een gelijknamig, manifesto-achtig essay de vinger tracht te leggen op de karakteristieken van het werk dat hij en de overige leden van het collectief L'itinéraire (waartoe ook Grisey behoorde) doorheen de jaren '70 hadden geschreven. Fundamenteel is vooral de beweging weg van een melodische en/of harmonische organisatie van afzonderlijke tonen - pakweg volgens de wetten van het tonale systeem - naar het componeren van timbres (of spectra) die geleidelijk transformeren in de tijd. De componist beroept zich daarvoor niet zozeer op de klassieke handboeken uit de harmonieleer, maar neemt zijn of haar toevlucht tot de geluidswetenschap, die inzicht kan verschaffen in de spectrale samenstelling van (concrete) klanken, hun microscopische structuur: de boventoonreeks vervangt de toonladder als formeel organiserend principe. In deze nauwe band met (klank)wetenschap vertoont het spectralisme interessante parallellen met de elektronische muziek. Inderdaad worden heel wat methodes uit de studio - denk aan ringmodulatie, additieve synthese, etc. - door spectrale componisten vertaald naar traditionele instrumenten, die bovendien regelmatig worden bijgestaan door live electronics.

Hoewel Dufourts essay vooral zijn eigen, Parijse kring belicht en we ons dus opnieuw op Frans grondgebied bevinden, is spectrale muziek eerder een algemeen Europees fenomeen. Ook in Keulen vormt zich begin jaren '70 een groep, maar zelfs buiten deze twee kernen wordt er spectrale muziek gecomponeerd door componisten met zeer diverse achtergronden. Het is dan moeilijk om van een echte "school" met een gedeeld project te spreken - des te meer omdat er nauwelijks vaste en afgelijnde methodes bestaan. Bijgevolg krijgen vrij uiteenlopende werken het etiket opgeplakt - niet



Gérard Grisey

tot unaniem genoeg van de componisten, die de term 'spectraal' vaak ervaren als reductionistisch. Laat reductie nu echter eigen zijn aan geschiedschrijving: de parallellen zijn talrijk genoeg gebleken om dit gefragmenteerde fenomeen netjes te klasseren onder een enkel titeltje.

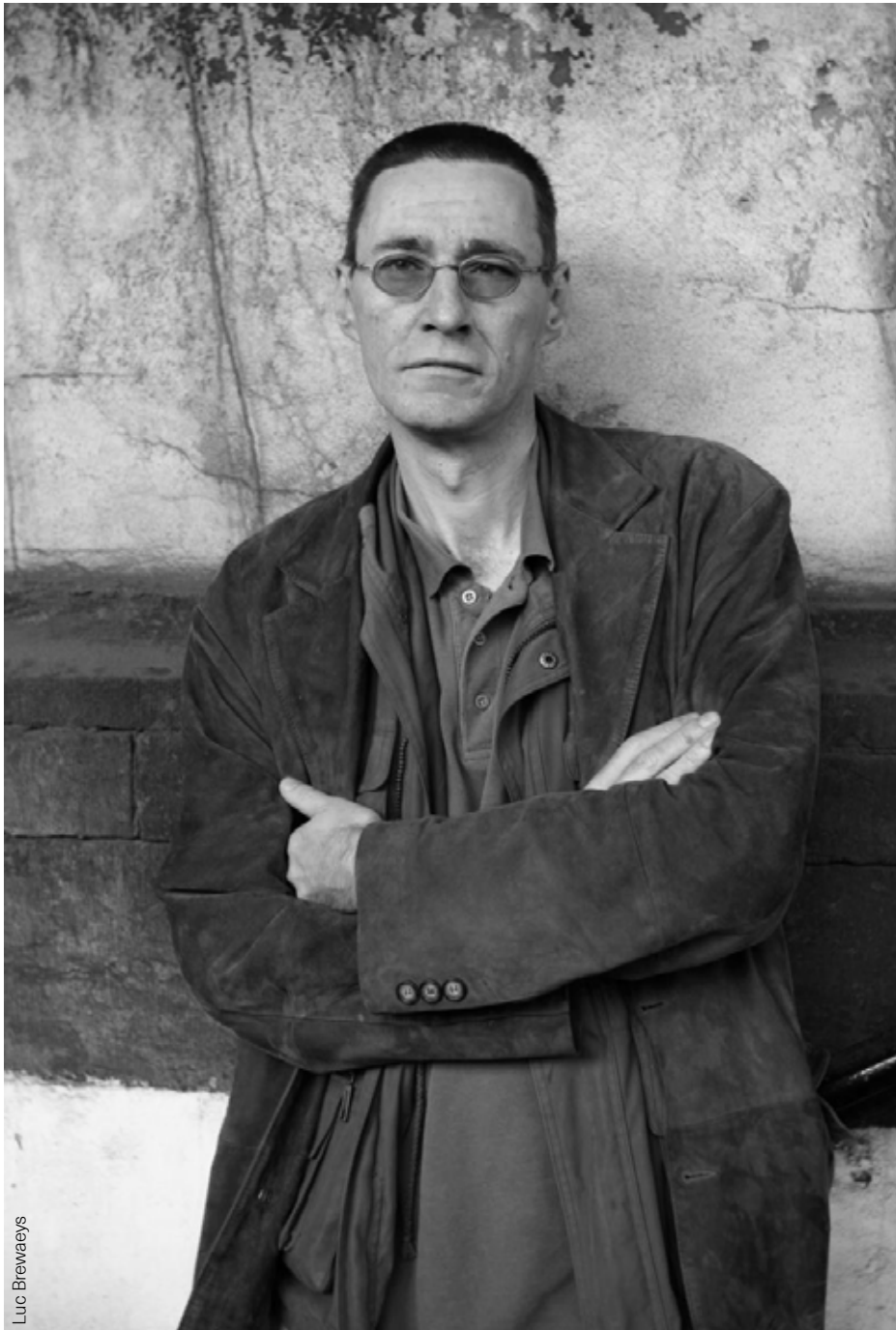
Wie in dergelijk overzicht eigenlijk nooit ontbreekt is de Franse componist **Gérard Grisey**. In de vroege jaren '70 staat hij mee aan de wieg van de spectrale stijl. Niet in Parijs, maar in Rome, waar hij na het winnen van de prestigieuze Prix de Rome twee jaar mag gaan resideren. In het voorjaar van 1974 legt Grisey daar de laatste hand aan zijn baanbrekende compositie 'Périodes', waarmee het naar eigen zeggen "allemaal begon". De idyllische Villa Medici vormt het decor voor een ware lijdensweg:

"Tot nu toe kostte geen enkel werk me dergelijke tranen... Drie maanden lang heb ik mezelf geïsoleerd en niets anders gedaan dan van ochtend tot nacht aan deze partituur gewerkt... bijna tot de dood."

Hoewel Grisey met 'Périodes' het serialisme waarin hij was geschoold definitief de rug toekeert, is zijn nieuwe systeem vrijwel even rigide: uit een enkel "spectraal akkoord" leidt hij zowat het hele werk af. Inderdaad, de boventoonreeks van waaruit Grisey vertrekt is veel meer dan een simpel arsenaal aan te gebruiken tonen, maar vormt het model van waaruit hij onder meer de lengte van verschillende secties, de globale vorm, de temporele structuur, etc. vastlegt. Net als in het serialisme is het uiteindelijke werk een quasi logisch uitvloeisel van complexe pre-compositorische arbeid.

'**Talea**' dateert echter uit 1986: Grisey is inmiddels een gevestigde waarde en zijn ideeën inspireren jonge componisten tot ver buiten Frankrijk. Zelf blijft hij zijn stijl ontwikkelen, en in 'Talea' versoepelt hij zijn strikte methodes: het sterke lineaire, geleidelijke karakter van eerder werk maakt plaats voor een onderbrekende, abrupte retoriek. Toch blijft de onderliggende premisse overeind: ook hier wordt de luisteraar ondergedompeld in een complex timbre dat voortdurend verdunt en aanzwelt, dat zich ontbindt om zichzelf opnieuw uit te vinden.

Zoals gezegd ontstond ook in Keulen een groep spectralisten: het zijn vrijwel allemaal voormalige leerlingen en/of assistenten van Karlheinz Stockhausen die zich in 1970 verenigen als



Luc Brewaeys

Feedback Studios. De invloed van Stockhausen is een mogelijke verklaring voor het sterk melodische karakter dat het werk van heel wat Feedback-componisten kenmerkt, in tegenstelling tot dat van de Parijzenaars. Dat geldt in het bijzonder voor **Claude Vivier**, een Canadese componist die weliswaar geen stichtend lid van de groep was, maar er vaak mee wordt geassocieerd. Een reis door Bali, Japan en Iran in 1976 blijkt de katalysator voor een unieke muzikale stijl die tot bloei zal komen in de vroege jaren '80. **'Bouchara'**, een werk voor sopraan, blazerskwintet, strijkkwartet en percussie, is symptomatisch voor deze nieuwe trant, waarvan het basisbeginsel even rechtlijnig als innovatief is. Vivier vertrekt vanuit een bijzonder statische en simplistische melodische basis die hier en daar van een baslijn wordt voorzien. Zo kinderlijk naïef dit fundament, zo rijk en complex de orkestrale timbres vol kwarttonen die Vivier aan dit stabiele homofone kader ophangt. Hij bekomt deze spectra door de instrumentale simulatie van ringmodulatie: de creatie van een complex samengesteld timbre door de vermenigvuldiging van twee signalen, in dit geval melodie en bas. **'Bouchara'** is een uitermate direct, overweldigend statement van een nog piepjonge componist, wiens carrière twee jaar later helaas tot een abrupt einde komt wanneer hij op 35-jarige leeftijd in Parijs wordt vermoord.

Met **Luc Brewaeys** verlaten we de spectrale epicentra. Brewaeys, ruim een decennium jonger dan Grisey en Vivier, raakt al vroeg in zijn carrière in de ban van timbre en het spectralisme, en correspondeert intensief met Tristan Murail, na Grisey wellicht de bekendste exponent van L'itinéraire.

'Painted Pyramids' (2008) katapulteert ons bovendien vanuit de jaren '80 naar de 21ste eeuw. Alhoewel... De kiem voor het werk werd gelegd in 1989, met de pianocompositie **'Pyramids in Siberia'**, die hier met behulp van vijf instrumenten en live electronics (drie ringmodulators!) verder wordt ingekleurd. Het werk begint met harde, bijna brutale pianoclusters waartussen uiterst verfijnde orkestrale timbres opdoemen: onmiskenbaar spectraal in hun boventonenspel. Geleidelijk aan neemt de piano een veel virtuozer spel op dat doet denken aan het werk van new complexity componisten zoals Brian Ferneyhough, bij wie Brewaeys studeerde. **'Painted Pyramids'** wordt zo een schoolvoorbeeld van de eigenzinnige, uiterst expressieve, spectraal-getinte klanktaal die Brewaeys zich doorheen zijn carrière eigen maakte.

SPECTRA

muzikale leiding
Filip Rathé

sopraan
Hanne Roos

live-electronics
Yannick Willox

fluit
Tille Van Gastel

hobo
Korneel Alsteens

klarinet
Cédric De Bruycker

fagot
Wim van Volsem

hoorn
Simon Haspelslagh

percussie
Frank Van Eycken

piano
Gabi Sultana

viool
Pieter Jansen
Jeroen Robbrecht

altviool
Bram Bossier

cello
Jan Sciffer

contrabas
Ben Faes

harp
Anne Zeuwts



SPECTRA is een ensemble voor nieuwe muziek. Vanuit de vaste kern van musici ontwikkelt het sinds 1993 een opmerkelijke muzikale coherentie en een unieke, geraffineerde sound. Filip Rathé is artistiek leider en dirigent. SPECTRA bouwt tal van trajecten uit met in Vlaanderen levende componisten en promoot hun werk in internationale en historische context. Het creëert vele opdrachtwerken in constante dialoog met referentiewerken uit het recente verleden. SPECTRA exploreert een ruime waaier aan presentatievormen en werkt samen met componisten, theatermakers, beeldend kunstenaars en schrijvers in de opbouw van niet-dogmatische programma's en eigenzinnige vertolkingen. Hieruit groeiden samenwerkingen met oa. Luca

Francesconi, Stefano Gervasoni, Philippe Hurel, Guy Cassiers, Fabrice Murgia, Philippe Blasband, Peter Verhelst,... SPECTRA treedt op binnen en buiten Europa en op festivals als Ars Musica (B), Transit (B), Festival Musica Nova (Brazilië), November Music Festival (NL), Musica Sacra (NL), OEROL Festival (NL), Huddersfield Contemporary Music Festival (GB), het Traiettorie Festival (It), de Biennale Venezia (It), World Music Days 2010 Sydney (Au), Gaida Festival (Lt), Musica Strasbourg (F), Festival Internacional de Buenos Aires (ARG). Ten slotte deelt SPECTRA haar expertise in de Master na Master opleiding in de interpretatie van hedendaagse muziek in samenwerking met de School of Arts Gent.
spectraensemble.eu



Filip Rathé

Filip Rathé (°1966) studeerde piano en directie aan het Koninklijk Conservatorium van Gent. Hij vervolmaakte zich verder als dirigent bij Laszlo Heltay en Pierre Cao en studeerde compositie bij Lucien Goethals. Aan de Universiteit van Gent behaalde hij een Meestergraad Musicologie bij Professor Herman Sabbe. Sinds 1993 is Filip Rathé artistiek leider en dirigent van SPECTRA, het ensemble voor hedendaagse muziek waarmee hij meer dan 130 nieuwe werken creëerde. Hij was gastdirigent van oa. het Symfonieorkest van Vlaanderen, het Vlaams Radio Koor en verschillende ensembles (oa. I SOLISTI, HERMESensemble, Aquarius Ensemble (N), Musiques Nouvelles). Filip Rathé schreef oa. 'Canção do Caminho' (8 stemmen; 1998), 'O ultimo poema' (ensemble; 2001), 'Das Utopias' (17 strijkers; 2003), 'Canção de vidro' (16 stemmen; 2004) en 'La velocidad de las Tinieblas' (stem & ensemble; 2005). Op vraag van de Neue Vokalsolisten Stuttgart componeerde hij de cyclus 'No marmore de tua bunda' voor zes solo-stemmen. Zijn werken werden gecreëerd door oa. het Vlaams Radio Koor, ASKO (N), SPECTRA, Collegium Instrumentale Brugense, Exaudi, Kremerata Baltica en de Neue Vokalsolisten Stuttgart.



Hanne Roos

De Belgische sopraan **Hanne Roos** studeerde aan het Koninklijk Muziekconservatorium van Gent bij Gidon Saks, Evelyn Bohlen en Mireille Capelle. Ze was achtereenvolgens verbonden aan de Operastudio Vlaanderen en aan deze van Opéra national du Rhin. Reeds in 2008 vertolkte ze de rol van Rosalinde in 'Die Fledermaus' en zong ze de partij van The Governess in 'The Turn of the Screw' van

Britten en werkte ze mee aan 'Les voix du verseau' van en ter herdenking van Karel Goeyvaerts. Hanne Roos gooide hoge ogen met haar roldebuut van Rosina in 'Il barbiere di Siviglia' bij de Zomeropera Alden Biesen. Ondertussen vertolkte ze L'Amour & Clarine in 'Platée' olv. Christophe Rousset in de Opéra national du Rhin Straatsburg. In Opera Vlaanderen debuteerde Hanne Roos als Kate Pinkerton in 'Madama Butterfly' en vertolkte ze de rol van Konstanze in de bewerking van 'Die Entführung aus dem Serail' voor jongeren: 'Is it Love?' Zij was er ook te gast als Micaëla in 'Carmen', Erste Dame in 'Die Zauberflöte', Jungfer Marianne Leitmetzerin in 'Der Rosenkavalier' in een regie van Christoph Waltz en als één van de dochters van Akhnaten in 'Akhnaten'. Belangrijke recente engagementen zijn onder meer haar roldebuut als Dorella in Wagners 'Das Liebesverbot' en Giannetta in een nieuwe productie van 'L'Elisir d'Amore', telkens in de Opéra du Rhin. In Opera Vlaanderen was ze recent te horen in de wereldcreatie van 'Les Bienveillantes' van Hèctor Parra. Als concertzangeres was Hanne Roos oa. te horen op het Festival Musica in Straatsburg en op de Biënnale van Venetië met respectievelijk het Brussels Philharmonic en het Radio-Sinfonieorchester Stuttgart (SWR) in 'Le Cri de Mohim' van en gedirigeerd door Michel Tabachnik. Tevens creëerde ze de 'Haiku songs' van Dirk Brossé. De componist nodigde haar eveneens uit om zijn werk 'Distortion' uit te voeren. Roos zong onder de leiding van dirigenten als Constantin Trinks, Daniele Callegari, Dmitri Jurowski, Titus Engel, Tomas Netopil, Yannis Pouspourikas, Vincent Monteil, Jan Willem de Vriend, Robert Groslot, Antonino Fogliano en Cornelius Meister.

Binnenkort in deSingel

the whisky tour

In november 2019 heffen wij het glas op de internationaal gerespecteerde Vlaamse componist Luc Brewaews. Hij overleed veel te vroeg in 2015. Brewaews droomde lang van een reis naar Schotland om er de stokerijen te bezoeken van zijn favoriete single malt

whisky's waarnaar hij ook enkele van zijn werken genoemd had. Hij heeft deze reis nooit gemaakt. Wij presenteren Brewaews whiskywerken nu in een gebalde concertweek. Een ode aan een van onze grootste componisten.

Solisten Antwerp Symphony Orchestra, HERMESensemble, I SOLISTI

Luc Brewaews
Talisker

zo 17 nov 2019 / 14 uur
Atrium Koningin Elisabethzaal / gratis

Antwerp Symphony Orchestra olv. Etienne Siebens & Filip Rathé

Annelies Van Parys
Symfonie nr 1 'Carillon'

Claude Debussy
Prélude à l'après-midi d'un faune
Rhapsodie voor klarinet en orkest

Luc Brewaews
Symfonie nr 5 'Laphroaig'

zo 17 nov 2019 / 15.15 uur
Koningin Elisabethzaal
€ 29, 23, 17, 14 (basis) / € 12 (-30 jaar)



Nobody is perfect! (Luc Brewaews Sixty)

Een minitontoonstelling over het leven en werk van Luc Brewaews

wo 6 nov > wo 4 dec 2019
Inkomhal deSingel / gratis
open wo > zo 14 > 19 uur en bij
voorstellingen tot 22 uur
gesloten ma, di

**abonnement
Whisky Tour-pas
€ 35 (alle prijscategorieën)**

Symfonieorkest en studenten kamermuziek Koninklijk Conserva- torium Antwerpen

Luc Brewaews
Along the Shores of Lorn

werken van **Wim Henderickx,
Luc Van Hove, Alain Craens,
Mathias Coppens, Bram Van Camp
en Steven Prengels**

di 19 nov 2019 / 20 uur
Blauwe zaal
€ 15 (basis) / € 10 (Vrienden
Conservatorium Antwerpen & leden
Peter Benoit Fonds)
gratis inleiding Piet Van Bockstal /
19.15 uur / Blauwe foyer

ChampdAction, HERMESensemble & I SOLISTI olv. Ed Spanjaard

Luc Brewaews
Black Rock Unfolding
Cardhu
Bowmore String Quartet nr 2
Knockando
OBAN

vr 22 nov 2019 / 20 uur
Blauwe zaal
€ 25 (basis) / € 20 (-25/65+) / € 10 (-19
jaar)
gratis inleiding Maarten Beirens /
19.15 uur / Blauwe foyer



desingel.be
T +32 (0)3 248 28 28
Desguinlei 25
B-2018 Antwerpen



deSingel is een kunstinstelling van de Vlaamse Overheid



mediasponsors